

VI

DOMN A CINCEA OARĂ

Radu de la Afumați se afla cu familia la Vurpărul, Rmoșia sa din Transilvania, când primi vestea că rivalul său fusese alungat din domnie de puternicii Craiovești.

— Și-acum iar pornești să-ți iei scaunul domniei? îl întreabă Voica Doamna, care, pe lângă multele daruri femeiești, avea și duh la vorbă. Ajunse domnia asta o minge care trece dintr-o mână într-alta... A câta oară vei fi Domn, că, zău așa, am uitat numărătoarea.

— A cincea oară, Voichiță, dar de-acum am nădejde bună că mă voi statornici...

— Să te-audă Dumnezeu! Partea bună e că ți-ai făcut rosturi pe-aici, altfel pe unde găseam noi adăpost? Avuși cap cu judecată, Măria Ta, dar spune-mi cine-ți deschise mintea să legi prietenie cu Zapolia?

Radu se uită lung în ochii ei umbroși:

— Apoi o preafrumoasă și deșteaptă Doamnă care-mi stă în față.

— Frumoasă n-oi fi, dar deșteaptă sunt, orice-ai zice.

Așa era. Vodă Radu, din îndemnul Voicăi, înjghebase prietenie bună cu Zapolia, iar regele Ungariei, Ludovic al II-lea, sub a cărui înrâurire era voievodatul Transilvaniei, avea pentru domnul Țării Românești multă prețuire și-l ajuta, văzând cu cât curaj ridicase el sabia împotriva aceluiași temut vrăjmaș care era turcul. De câte ori n-alerga Doamna, pe când bărbatul se războia în țară cu liftele păgâne, după ajutoare la Zapolia? Ba, în două rânduri, ajunsese până la rege.

— Ascultă, Măria Ta, îi spuse ea bărbatului, pe când se pregătea să treacă munții, două lucruri trebuie să faci ca să-ți statornicești domnia: întâi, să-ți apropii pe boierii Craiovești și al doilea, să plătești haraci turcilor, că altfel tronul va fi mai departe minge jucăușă.

— Nu se poate. Ce va zice Ludovic văzându-mă supus Semilunii?

— Nicio grijă. Eu mă pun chezașă cu viața pentru credința ta.

Radu Vodă nu dete răspuns și plecă dator. Ajuns în țară, Craioveștii, încă în luptă cu Vladislav, trecură de partea Radului, blagoslovindu-i venirea.

Și, în septembrie 1524, o bătălie hotărâtoare se dete la Didrich sau Didrul, lângă Snagov. Vladislav Vodă, zdrobit, fugi peste Dunăre, iar Radu de la Afumați, învingătorul, își reluă scaunul domnesc și, după cum spune letopisețul, „fu încins iar cu brâu și cu porfiră“.

Acum, mulțămită împrejurărilor, se avea bine cu Craioveștii, îi scăpase de proclerul voievod, cel ce rușinase pe marele ban Pârvu. Cu Drăculeștii se avea iar bine, el însuși fiind de-ai lor. De-acî înainte, om vedea ce-o mai fi: Dumnezeu cu mila!

Boierii din amândouă taberele, parcă înțelegeți unii cu alții asupra stării de lucruri, deteră încuviințare Pârvului, marele ban.

La un sfat cu boierii, același Pârvu Craiovescu se ridică și grăi astfel:

— Măria Ta, eu unul zic că, fiind puțini la număr și țara prea mică, nu vom putea să ne batem mereu cu un împărat ce au coprins atâtea țări și are mulțime mare de oameni. D-aia ar fi bine să meargă Măria Ta la Țarigrad și să se închine sultanului. Că altceva n-avem de făcut, decât să murim.

— Așa-i! Asta e adevărat! strigară boierii din amândouă taberele, dând încuviințare vorbitorului. Parcă erau înțelegeți dinainte asupra stării de lucruri care apă-sau țara și dăduseră la spate vrăjmășia dintre ei.

Vodă Radul, auzind spusa marelui ban, tresări și surâse în sinea lui, zicând: iacă, banul Pârvu parcă pricepu gândul Doamnei mele Voica și-l dete în vileag pe seama lui. Apoi grăi, la rându-i:

— Boieri dumneavoastră, eu vreau înțelegere cu Poarta și m-aș duce bucuros la Țarigrad, dar să nu mă mai așteptați, că de întors nu mă întorc... Așa cum pierdu becisnicul Vladislav pe frate-meu Bădica, mă va pierde și pe mine.

Vornicul Drăghici, din tabăra Drăculeștilor, cuvântă:

— S-ar cuveni să meargă altcineva, care a dovedit credință osmanlâilor... Acela, de bună seamă, se va întoarce nevătămat.

— Eu voi merge! strigă banul Pârvu.

Și, de la înălțimea celor 84 de ani ai săi, marele ban al Craiovei izbândi la Poartă. Spuse padișahului că țara nu-l voia pe Vladislav, căci strica și rușina pe boieri, or,

fără ei, n-avea cum să domnească. Radu de la Afumați era bun a rămâne în scaun, având încuviințare din partea tuturor.

Sultanul, bazându-se pe supunerea Craioveștilor și vrând să aibă liniște în Valahia, ca să nu fie împiedicat asupra viitoarelor lui cuceriri, îi dete Pârvului steag de domnie pentru alesul său, cu condiția sporirii haraciului de la 12 000 la 14 000 de ducați și cu impunerea ca, din trei în trei ani, să reînnoiască supunerea către Poartă.

Bine și-așa. Țara scăpa astfel de a fi prefăcută în pașalâc, așa cum se va întâmpla mai târziu cu Ungaria, după lupta de la Mohács.

Silit de nevoie, Radu de la Afumați își calcă pe inimă, supunându-se și plătind bir, dar în adâncul sufletului rămase tot oștean neînfricat și viteaz al luptei antiotomane. Și se pregăti strângând oaste, ca să fie gata oricând a da piept, că tot ce face azi, sultanul mâine poate desface.

Până atunci își chemă familia din Transilvania, pe Voica Doamna, băiatul și fetele. În drum spre țară, la trecerea munților, se întâmplă o nenorocire. Femeia, care călărea mai abitir ca un bărbat, lucru neobișnuit pe-atunci, căzu de pe năvășul murg și se lovi amarnic la cap, așa încât cămărașul Ambrozie, care însoțea convoiul, o aduse moartă în rădvan.

Căzu parcă cerul pe capul Radului. Înnebunit de durere, ucise calul, socotindu-l vinovat, și, dacă Vlad, coconul, nu l-ar fi împiedicat, ar fi omorât și pe cămăraș.

Săvârșirea Voicăi la 28 de ani și îngropăciunea ei îi aduseră aminte de cele bisericesti și degrabă Vodă puse pe vestitul zugrav Dobromir să isprăvească pictura preafrumoasei mănăstiri de la Curtea de Argeș. Căci: „Io Neagoe Voievod, din temelie înălțat-am acest sfânt

Radu de la Afumați

și dumnezeiesc templu al Adormirii Preasfintei Născătoare de Dumnezeu; și am început a-l zugrăvi și nu l-am sfârșit și mă voi duce în veșnicul lăcaș. Rogu-mă, pe cel ce Dumnezeu îl va înălța după mine să săvârșească și să zugrăvească după obrazul lui unde io am poruncit. Iar io, întru Hristos Dumnezeu Ion Radul Voievod am săvârșit aceasta în zilele igumenului Kir Gheorghie.“